

VIRTUAALÜKSUSTE NIMETUSED

ES keeleteimkonna soovitused keeleteimtajatele

Praegusel internetistumise ajal on tekkinud vajadus ühtlustada virtuaalüksuste nimetuste õigekirja ning anda sellekohaseid soovitusi. Eesti Keeleteimtajate Liidu seminaril 4. märtsil 2013 pööruti sellekohase küsimusega Emakeele Seltsi keeleteimkonna liikmete poole.

Keeleteimkond arutas Helika Mäekivi esildisele ning selle rühmaaruteludele toetudes virtuaalüksuste nimetuste õigekirja sama aasta 11. aprilli ja 14. mai koosolekul ning väljasõiduistungil 13.–14. septembril, täpsustades seisukohti meiliarutlusel 18.–22. novembrini. Arutelu tulemusena on allpool kirjeldatud, mis laadi üksused tähelepanu võiksid vajada, sedastatud nende kirjutusviis ja antud omapoolseid soovitusi.

Virtuaalüksuste all peetakse silmas arvuti- ja veebikeskkonda (sisevõrk, andmebaas, blogi, veebirakendus, portaal, veebileht jne), virtuaalseid infohulki (kaust, fail, kataloog, programm jne) ning muid arvuti- ja veebispetsiifilisi vahendeid (nupp, klahv, link, menüü, käsk, aadress, rakendus, äpp jne).

Keeleteimkond leiab, et sõnade kirjakeele normi allikates esitatud tähistusviisid kehtivad ka virtuaalüksuste puhul:

1) **üldnimetus**¹ (v.a nimed), nt *toitumisportaal, valitsemise valvurite veebikeskkond, keskkonnalubade infosüsteem, Tallinna linnapea blogi, eestikeelsete taimenimede andmebaas, ühisrahastusplatvorm, raamatupidamiskataloog, prügikast, kliendikaust, salvestusnupp, failikustutusklahv, esilehekülje link, hinnavaatluse lehekülg*;

2) **nimi**², nt *Toidutaldriku veebirakendus, Valitsemise Valvurite veebikeskkond, uudisteportaal Delfi, Digikassa teenus, programm Thunderbird, Facebook, brauser (veebilehitseja) Google Chrome, koolinoorte tervisliku toitumise arvesti Ampser, portaal DigiDoc, Hinnavaatlus*;

3) **pealkiri**³, nt *veebirakendus „Toidutaldrik”, veebikeskkond „Valitsemise valvurid”, kaust „Drafts”, fail „Communication_guide_for_projects_5”, lehekülg „Minu vaatlused”, menüü „Uus vaatlus”, link „Esilehekülg”, nupp „Salvesta”, klahv „Kustuta”, „Hinnavaatlus”*.⁴

Mitme vormistusvõimaluse puhul soovitab keeleteimkond eelistada üldnimelist kirjutusviisi.

Märkus 1. Lausekujulistest nimetustes on lugemise hõlbustamiseks soovitatav eelistada jutumärke ja esisuurtähte: *klahv „Kopeeri”, nupp „Kustuta fail”, käsk „Otsi ja asenda”, link „Tagasi kaupmehe juurde”, funktsioon „Ei saa taastada”, valik „Unustasin parooli”*.

Märkus 2. Nagu üldiselt tavaks, võib pealkirjavormi jutumärke asendada muu esiletõstuga, näiteks pealkiri paksus, kapiteel- või kaldkirjas.

¹ Mati Ereht, Tiiu Ereht, Kristiina Ross, Eesti keele käsiraamat. Kolmas, täiendatud trükk. Tallinn: EKSA, 2007, lk 684. Vt veebivariant (2009): Eesti Keele Instituudi keelenõuanne <http://keeleabi.eki.ee/> > Eesti keele käsiraamat > Leksikoloogia.

² *Ibid.*

³ *Op. cit.*, lk 96. Vt <http://www.eki.ee/books/ekk09> > Ortograafia. Algustäheortograafia.

⁴ Maire Raadik, Lugu „ärakaotatud” jutumärkidest. – Keelenõuanne soovitab 4. Tallinn: EKSA, 2008, lk 179. Vt Eesti Keele Instituudi keelenõuanne <http://keeleabi.eki.ee/> > Keelenõuanne soovitab 4 > Ortograafia.

Tüübinimetused on üldnimetused ja kirjutatakse väikese algustähega, nt *blogikeskkond, portaal, infosüsteem, fännileht, register, programm, kataloog, kaust, infosüsteem, rakendus, link, lehekülg, nupp, käsklus, klahv, aadress, rakendus, aken*.

Kui virtuaalüksusel on **aadressilaadne nimi**, võib seda kirjutada nii suure kui ka väikese algustähega olenevalt nimepanija valikust. Suur- ja väiketähtede ning tühikute ja kirjavahe-märkide kasutus on õigekeelsuslikult reguleerimata nii aadressilaadse nime kui ka failinime sees: *Hinnavaatlus.ee, Hooandja.ee, Virtuaal.com, Puhkaeestis.ee, DATE.EE, SkyDrive.com, www.swedbank.ee, kuhuminna.ee, goldsilver.com, finance.yahoo.com, https://www.zone.eu, hooandja.ee, mail.ee, eesti.ee, http://www.stat.ee/43996, kliendid.doc, aruanne12-03_KONTR.xls, loo_autotabel.php, xulrunner.exe*.

Virtuaalüksuste aadressilaadseid nimesid käänatakse sidekriipsu abil: *suhtleb www.rate.ee-s, luges postimees.ee-st, saatis everyday.com-i kaudu meili*.⁵ Selle kõrval on tavapärane ka lisandi kasutamine ja käänamine ning nimetuuma eelistamine aadressikujulisele nimele (nt *luges Postimehe veebilehest, suhtleb Rate'is*).

Virtuaalüksusel võib olla **lühendosisega nimetus**, milles esitähthühend viitab mingile tüvele, toetudes *e-kirja* jms levinud analoogidele eesti kirjakeele normis. Lühendosis võib olla *e* nagu *elektrooniline, elektron*, nt *e-äriregister, e-kinnistusraamat, e-toimik*; *m* nagu *mobiil-*, nt *m-pilet, m-kindlustus, m-loto, m-parkimine*; *i* viitab *internetile* ja *infole*, nt *i-pank, i-patsient, i-kaart, t transpordile* ja *teele*, nt *t-pilet*. Analoogilise kujuga on **nimesid**, mille panija on võõrkeelsete toote- või teenusenimede eeskujul eelistanud sidekriipsuta lühendosist ja esisuurtähte; nt *iPatsient, eKool* (nagu eBay, eBuddy, iGrill, iFunBox).

Keeletoimkond eelistab lühendosisega tajutava sõnaosutuse puhul *e-kirja* ja *m-pileti* tüüpi kirjutusviisi, mis on eesti kirjakeele tavadeга kooskõlas (vrd *v-teadur*). Nimepanija otsuseid (nimekujusid *iPatsient* jms) see seisukoht ei puuduta.

⁵ Rate'ist ja everyday.com-ist (27.11.2007). Eesti Keele Instituudi keelenõuanne <http://keeleabi.eki.ee/> > Arhiiv [link lehekülje alaosas] > Varasemad keelenõuanded.